

30.01.2024

Asia/4

§ 15

Sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisen laitoshoidon, sosiaali- huollon lyhytaikaisen asumispalvelun ja vammaisten kuntoutushoi- don sekä sosiaalihuollon lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palve- luasumisen asiakasmaksut 1.3.2024 alkaen

HEL 2023-015903 T 02 05 00

Päätös

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti, että sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisen laitoshoidon sekä sosiaalihuollon lyhytaikaisen asumispalveluiden ja vammaisten henkilöiden kuntoutushoidon seuraavat asiakasmaksut määräytyvät asiakasmaksulain (734/1992) ja -asetuksen (912/1992) enimmäismäärien mukaisesti 1.3.2024 alkaen:

- lyhytaikainen laitoshoido
- lyhytaikainen laitoshoido maksukaton täyttymisen jälkeen
- lyhytaikainen laitoshoido (psykiatria)
- päivä- ja yöhoito
- vammaisen henkilön kuntoutushoido
- omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikainen hoito.

Lisäksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti, että sosiaalihuollon lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasmaksu määräytyy jatkossa asiakasmaksulain (734/1992) ja -asetuksen (912/1992) enimmäismäärien mukaisesti 1.3.2024 alkaen. Lautakunta toteaa, että psykiatrian lyhytaikaisen laitoshoidon maksullisuutta on seuraavan talousarvion yhteydessä hyvä tarkastella. HUS ei veloita lyhytaikaisesta laitoshoidosta psykiatriassa, mikä asettaa helsinkiläiset potilaat eriarvoiseen asemaan muiden HUS-alueen kuntien potilaiden kanssa.

Asiakasmaksujen määrät ovat liitteessä 1.

Samalla lautakunta kumosi sosiaali- ja terveystoimialan johtajan päätöksen 8.12.2021 § 235 koskien terveydenhuollon tasamaksujen indeksitarkastuksia vain siltä osin kuin ne koskevat tässä päätöksessä esitetyjä maksuja.

Käsittely

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta ei katsonut tarpeelliseksi kuul-la asiassa kutsuttuja asiantuntijoita, eivätkä nämä siitä syystä osallistu-neet kokoukseen.

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

30.01.2024

Asia/4

Vastaehdotus 1:

Jäsen Johanna Nuorteva: Päätösoosan toisen kappaleen loppuun lisätään: "Lautakunta toteaa, että psykiatrian lyhytaikaisen laitoshoidon maksullisuutta on seuraavan talousarvion yhteydessä hyvä tarkastella. HUS ei veloita lyhytaikaisesta laitoshoidosta psykiatriassa, mikä asettaa helsinkiläiset potilaat eriarvoiseen asemaan muiden HUS-alueen kuntien potilaiden kanssa."

Kannattaja: jäsen Oula Silvennoinen

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Johanna Nuortevan vastaehdotuksen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti hyväksytyn vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavasti.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Elina Karhunen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 34353
elina.karhunen(a)hel.fi

Ulla Hautamäki, asiakasmaksupäällikkö, puhelin: 09 310 43604
ulla.hautamaki(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Liite 1. Sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisten palvelujen asiakasmaksut 1.3.2024 alkaen
- 2 Liite 2. Sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisten palvelujen maksujen korotukset 1.3.2024 alkaen

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Päätösehdotus

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää, että sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisen laitoshoidon sekä sosiaalihuollon lyhytaikaisten asumispalveluiden ja vammaisten henkilöiden kuntoutushoidon seuraavat asiakasmaksut määräytyvät asiakasmaksulain (734/1992) ja -asetuksen (912/1992) enimmäismäärien mukaisesti 1.3.2024 alkaen:

- lyhytaikainen laitoshoido
- lyhytaikainen laitoshoido maksukaton täyttymisen jälkeen
- lyhytaikainen laitoshoido (psykiatria)
- päivä- ja yöhoito
- vammaisen henkilön kuntoutushoido
- omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikainen hoito.

30.01.2024

Asia/4

Lisäksi sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päättää, että sosiaali-
huollon lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakas-
maksu määräytyy jatkossa asiakasmaksulain (734/1992) ja -asetuksen
(912/1992) enimmäismäärien mukaisesti 1.3.2024 alkaen.

Asiakasmaksujen määrät ovat liitteessä 1.

Samalla lautakunta kumoaa sosiaali- ja terveystoimialan johtajan pää-
töksen 8.12.2021 § 235 koskien terveydenhuollon tasamaksujen indek-
sitarkastuksia vain siltä osin kuin ne koskevat tässä päätöksessä esitet-
tyjä maksuja.

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelujohtaja ***** asiakasmaksupäällikkö *****
ja erityissuunnittelija ***** ovat kutsuttuina asiantuntijoina.

Lainsäädäntö

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992, jäljem-
pänä asiakasmaksulaki) 1 §:n mukaan hyvinvointialueiden sosiaali- ja
terveyspalveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla
toisin säädetä. Maksujen enimmäismäärät on määritelty asiakasmaksu-
laissa sekä asetuksessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuis-
ta (912/1992, jäljempänä asiakasmaksuasetus). Palvelusta ei saa periä
niiden tuotantokustannuksia suurempaa maksua (asiakasmaksulaki 2
§). Hyvinvointialue voi päätöksellään ottaa käyttöön laissa ja asetuk-
sessa pienemmät maksut tai antaa palvelun maksutta. Helsingin kau-
punkiin sovelletaan, mitä hyvinvointialueisiin on säädetty.

Muutosohjelma

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kolmas virallinen ennuste vuo-
delle 2023 osoitti 2,3 miljoonan euron alijäämää. Kirjanpitolautakunnan
hyvinvointialue- ja kuntajaoston tulkinnan mukaan hyvinvointialueiden
ja Helsingin tulee kirjata tilinpäätöksiinsä myös niiden osuus HUSin ali-
jäämästä. Helsingin osalta vuoden 2023 tilinpäätöksestä arvioidaan
muodostuvan tätä kautta yli 30 miljoonaa euroa alijäämäinen. Hyvin-
vointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden
vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alus-
ta lukien. Täten vuoden 2023 ja sen jälkeen syntyneiden alijäämien tu-
lee olla katettuna viimeistään vuoden 2026 tilinpäätöksessä. Vuoden
2024 osalta talousarviossa arvioidaan olevan noin 50 miljoonan euron
menopaine.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta päätti 19.9.2023 § 183 käyn-
nistää talouden tasapainottamiseksi vuosille 2023–2025 laaditun muu-

tosohjelman ja sen toimenpiteiden valmistelun. Muutosohjelma ulotettiin vuoteen 2026 asti. Kaikilta hyvinvointialueilta on vuosineuvottelujen yhteydessä edellytetty muutosohjelman käynnistämistä vuoden 2023 aikana ja muutosohjelma on myös edellytyksenä toiminnan käynnistämisavustuksen saamiselle. Muutosohjelma koostuu viidestä laajemmasta kokonaisuudesta, joista yksi on tulojen lisääminen ja palvelutarjonnan määrittäminen (muut kokonaisuudet ovat palvelurakenne ja johtaminen, palveluverkon kehittäminen ja tilat, tuotantotapavalinnat ja hankinnat sekä yhteiset). Tämän kokonaisuuden yhtenä toimenpidekokonaisuutena on asiakasmaksujen nostaminen tai saattaminen lakisääteiselle maksimitasolle.

Esitetyt korotukset

Asiakasmaksujen korotuksia ja niiden taloudellisia vaikutuksia on arvioitu sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla laajasti eri asiantuntijoiden toimesta käytettävissä olevilla tiedoilla. Kaikkien maksujen osalta ei ole pystytty esittämään taloudellisia vaikutuksia kattavien tietojen puuttuessa kirjaamisen ja yksityiskohtaisen tiedon saannin haasteiden vuoksi. Suurimpaan osaan maksuista on pystytty laskemaan kustannusvaikutukset.

Maksutulojen kertymään vaikuttaa myös maksukatto ja sosiaalihuollon tasamaksujen lakisääteisten asiakasmaksujen alentamisen ja perimättä jättämisen mahdollisuus. Näiden tekijöiden vaikutuksia ei ole pystytty maksutulojen kertymää arvioitaessa ottamaan huomioon. Lisäksi mahdollinen alentamisen ja perimättä jättämisen päätösten kasvava määrä aiheuttaa hallinnollista työtä ja täten lisää kustannuksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisen laitoshoidon sekä sosiaalihuollon tilapäisten asumispalveluiden asiakasmaksut ovat tasasuuruisia vuorokausihintaan tai käyntiin perustuvia maksuja, jotka peritään kaikilta samansuuruisina myös terveydenhuollon maksukaton täyttymisen jälkeen. Lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään kuitenkin maksukaton täyttymisen jälkeen alhaisempi maksu.

Asiakkaalla on mahdollisuus hakea sosiaalihuollon tasasuuruisiin maksuihin asiakasmaksulain 11 §:n mukaisesti asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä. Terveydenhuollon tasasuuruisia maksuja ei Helsingissä alenneta tai jätetä perimättä asiakasmaksulain 11 §:ään perustuen, sillä sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta ei ole tehnyt tästä päätöstä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisen laitoshoidon sekä sosiaalihuollon lyhytaikaisten asumispalveluiden ja vammaisten henkilöiden kuntoutushoidon asiakasmaksujen määrittäminen asiakasmaksulain ja -asetuksen sallimiin enimmäismääriin

30.01.2024

Asia/4

Taloudelliset vaikutukset

Nykyisillä maksuilla edellä mainittujen lyhytaikaisen laitoshoidon (pois lukien omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikainen hoito), päivä- ja yöhoidon sekä vammaisten henkilöiden kuntoutushoidon maksujen odotettu tulo olisi 8,5 miljoonaa euroa ja korotetuilla maksuilla 11,8 miljoonaa euroa. Odotetun tulon lisäys olisi nykyisiin tuloihin verrattuna 3,3 miljoonaa euroa.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan osalta arvioitua tuottoa ei ole voitu määrittää, mutta maksun osalta on jo Helsingissä poikkeuksellisesti ollut lakisääteisessä maksimissa. Esitettävä korotus koskee ainoastaan indeksin mukaista 10 prosentin korotusta maksuun, minkä voidaan katsoa kasvattavan maksutuloja kyseisen palvelun kohdalta samassa suhteessa. Maksujen korotukset ja korotusten suuruus on esitetty liitteessä 2.

Nyt esitettävät maksut sisältävät joka toinen vuosi asiakasmaksuasetuksen muutoksen perusteella tehtävän indeksin mukaisen korotuksen vuodelle 2024.

Sosiaalihuollon lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakasmaksu

Sosiaalihuollon lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen maksua esitetään korotettavaksi samassa suhteessa kuten edellä lyhytaikaisen laitoshoidon maksua. Tämä tarkoittaa asiakasmaksuasetuksessa esitettyyn maksimiin korotukseen sekä indeksikorotukseen perustuen yhteensä 38,9 prosentin korotusta. Korotus olisi perusteltua tehdä yhtäaikaisesti molempiin lyhytaikaisiin maksuihin yhdenmukaisuuden näkökulmasta.

Taloudelliset vaikutukset

Lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen nykyisten maksujen mukainen odotettu maksutulo olisi 2,2 miljoonaa euroa ja korotetuilla maksuilla 3,1 miljoonaa euroa. Odotetun tulon lisäys olisi nykyisiin maksuihin verrattuna noin 0,9 miljoonaa euroa.

Nyt esitettävä maksu sisältää joka toinen vuosi asiakasmaksuasetuksen muutoksen perusteella tehtävän indeksin mukaisen korotuksen vuodelle 2024.

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 10 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan, ellei toimivallasta ole muutoin säädetty tai määrätty, toimialalautakunta omalla toimialallaan päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranomaisen päättää hinnoista, maksuista, vuok-

30.01.2024

Asia/4

rista ja korvauksista sekä vapautuksesta toimialalle kohdistettavan maksun, korvauksen ja muun saatavan suorittamisesta.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asiakasmaksujen korotukset koskettavat laajasti palveluja käyttäviä kuntalaisia, mutta yhdenvertaisesti kaikkia palvelujen käyttäjiä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät asiakasmaksut ovat Helsingissä olleet pitkään muuta maata alhaisemmat ja näin ollen maksujen korottamisella on vaikutusta asiakkaiden yhdenvertaiseen kohteluun myös valtakunnallisesti.

Asiakasmaksuja esitetään korotettavaksi lakisääteiseen maksimiin, jotta mahdollistetaan talouden tasapainotilan saavuttaminen. Jotta asiakasmaksujen korottaminen ei muodosta estettä palveluun hakeutumiselle, asiakkaiden tietoisuutta mahdollisuudesta sosiaalihuollon asiakasmaksujen alentamiseen ja perimättä jättämiseen lisätään asiakkaan palvelupolun eri vaiheissa. Tällä arvioidaan olevan palveluja käyttävien asiakkaiden toimeentuloa tukeva vaikutus. Maksuja korottamalla ehkäistään palvelujen leikkaamisen tarvetta ja mahdollistetaan kattava palvelutarjonta asiakkaille myös jatkossa.

Suurin osa asiakkaista todennäköisesti selviäisi asiakasmaksujen nostosta ilman, että se vaikuttaisi heidän taloudelliseen tilanteeseensa merkittävästi tai aiheuttaisi ongelmia. Tilapäiset tai suoriteperusteiset maksut ja lyhytaikaispalvelujen maksut ovat kertaluonteisia eivätkä näin ollen luo jatkuvaa taloudellista painetta. Osalle asiakkaista asiakasmaksujen nostot ja kertaluonteisetkin laskut voivat kuitenkin tuottaa taloudellisia haasteita, mikä voi johtaa talouden tiukkenemiseen entuudestaan sekä palvelujen käytön välttelyyn tai halukkuuteen vastaanottaa maksullisia palveluja. Tästä voi seurata myöhemmin aiempaa raskeampien palvelujen tarve.

Terveydenhuollon palvelujen osalta maksukatto lieventää maksukuormitusta ja toimeentulotukea saavien asiakkaiden osalta terveydenhuollon maksut ovat toimeentulotuessa huomioitavia. Sosiaalihuollon palvelujen osalta asiakkailta on mahdollisuus hakea asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä asiakasmaksulain 11 §:n mukaisesti.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Elina Karhunen, erityissuunnittelija, puhelin: 09 310 34353
elina.karhunen(a)hel.fi

Ulla Hautamäki, asiakasmaksupäällikkö, puhelin: 09 310 43604
ulla.hautamaki(a)hel.fi

30.01.2024

Asia/4

Liitteet

- 1 Liite 1. Sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisten palvelujen asiakasmaksut 1.3.2024 alkaen
- 2 Liite 2. Sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisten palvelujen maksujen korotukset 1.3.2024 alkaen

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta

Tiedoksi

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Terveys- ja päihdepalvelut
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen hallinto
Taloushallintopalveluliikelaitos

Päätöshistoria

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 16.01.2024 § 4